

Temel Bileşen Analizi (Principal Component Analysis -PCA-)

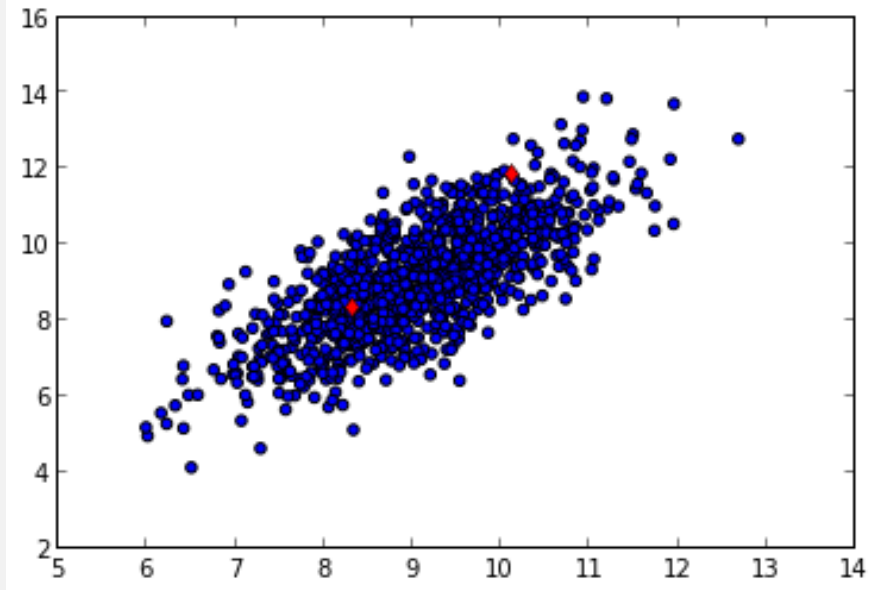
PCA yöntemi boyut azaltan yöntemlerden biridir, takip edilmeden (unsupervised) isleyebilir. Ana fikir veri noktalarının izdusumunun yapılacağı yonlar bulmaktır ki bu yonlar bağlamında (izdusum sonrası) noktaların arasındaki varyans (variance) en fazla olsun, yani noktalar en “yaygın” şekilde bulunsunlar. Böylece birbirinden daha uzaklaşan noktaların mesela daha rahat kumelenebileceğini umabiliriz. Yani bir diğer amaç hangi değişkenlerin varyansının daha fazla olmasının görülmesi üzerine, o değişkenlerin daha önemli olabileceğinin anlaşılması. Örnek olarak alttaki grafiğe bakalım,

```
from pandas import *  
data = read_csv("testSet.txt",sep="\t",header=None)  
data[:10]
```

	0	1
0	10.235186	11.321997
1	10.122339	11.810993
2	9.190236	8.904943
3	9.306371	9.847394
4	8.330131	8.340352
5	10.152785	10.123532
6	10.408540	10.821986
7	9.003615	10.039206
8	9.534872	10.096991
9	9.498181	10.825446

```
scatter(data.ix[:,0],data.ix[:,1])  
plot(data.ix[1,0],data.ix[1,1], 'rd')  
plot(data.ix[4,0],data.ix[4,1], 'rd')
```

```
[<matplotlib.lines.Line2D at 0xb52880c>]
```

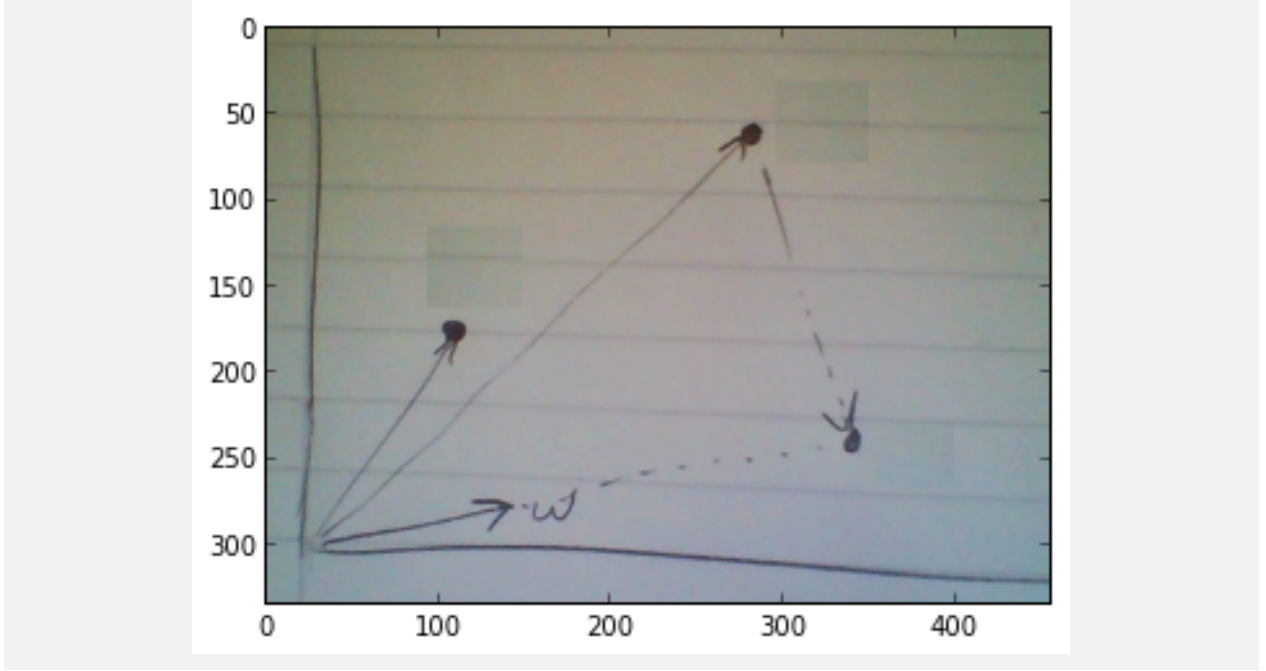

PCA ile yapmaya çalıştığımız öyle bir yön bulmak ki, x veri noktalarının tamamının o yöne izdüşümü yapıldığında sonuç olacak, “izdüşümü yapılmış” z ’nin varyansı en büyük olsun. Bu bir maksimizasyon problemidir. Fakat ondan önce x nedir, z nedir bunlara yakından bakalım.

Veri x ile tüm veri noktaları kastedilir, fakat PCA probleminde genellikle bir “vektörün diğeri üzerine” yapılan izdüşümü, “daha optimal bir w yönü bulma”, ve “o yöne doğru izdüşüm yapmak” kelimeleri kullanılır. Demek ki veri noktalarını bir vektör olarak görmeliyiz. Eğer üstte kırmızı ile işaretlenen iki noktayı alırsak (bu noktalar verideki 1. ve 4. sıradaki noktalar),

```
img=imread("proj1.png")  
plt.imshow(img)
```

```
<matplotlib.image.AxesImage at 0xa9e5e2c>
```


gibi bir görüntüden bahsediyoruz. Hayali bir w kullandık, ve noktalardan biri veri noktası, w üzerine izdüşüm yapılarak yeni bir vektörü / noktayı ortaya çıkartıyor. Genel olarak ifade edersek, bir nokta için

$$z = w^T x$$

Yapmaya çalıştığımız varyansı maksimize etmek demistik. Özel bir izdüşüm yönünü referans alırsak, en büyük $Var(z_1)$ 'i bulacağız. Not: Bunu söyler söylemez x 'i ve z 'yi rasgele değişkenler olarak gördüğümüzü belirtmiş oluyoruz. Ardı ardına alet cantasından temsili numaraları kullanıyoruz - x 'i bir yandan vektor yapıyoruz, bir yandan bir dağılımdan gelen zar atışı gibi görüyoruz, problemi çözmemize ne yardım edecekse onu sürekli devreye sokuyoruz. Devam edelim, rasgele değişken deyince, demek ki x, z dağılımlardan gelecektir, bu dağılımların çok boyutlu normal (multivariate normal) olduğunu kabul edebiliriz. Peki eğer $x, N(\mu, \Sigma)$ gibi çok boyutlu normal dağılımdan geliyorsa, ki μ ortalama ve Σ kovaryanstır, $w^T x$ nedir?

Bu yeni “seyin” beklentisi ve varyansına bakalım,

$$E[w^T x] = w^T E[x] = w^T \mu$$

$$Var(w^T x) = w^T Var(x) w = w^T \Sigma w$$

Ustteki sonuçların boyutlarına dikkat: $w^T \mu$ durumunda $1 \times N \cdot N \times 1 = 1 \times 1$, $w^T \Sigma w$ durumunda ise $1 \times N \cdot N \times N \cdot N \times 1 = 1 \times 1$. İki durumda da tek boyutlu skalar değerler elde ettik. Demek ki w^T ile çarpım sonrası bir $N(w^T \mu, w^T \Sigma w)$ dağılımı elde ederiz ve bu dağılım bir tek boyutlu bir dağılımdır. Yani w yönündeki izdüşüm bize tek boyutlu bir Gaussian dağılımını verecektir. Bu sonuç aslında çok sasirtici olmasa gerek, tüm veri noktalarını alıp, başlangıcı orijin noktasında olan vektörlere çevirip aynı yöne işaret edecek şekilde düzenliyoruz, bu vektörleri tekrar nokta olarak

dusunursek, tabii ki ayni yonu gosteriyorlar, bilahere ayni cizgi üzerindeki noktalara donusuyorlar. Ayni cizgi üzerinde olmak ne demek? Tek boyuta inmis olmak demek.

Bastaki amacimiza donersek, $Var(z_1)$ 'i maksimize etmek ayni anda $Var(w_1^T \Sigma w_1)$ 'i maksimize etmek demektir.

Ufak bir sorun $w_1^T \Sigma w_1$ 'i surekli daha buyuk w_1 'lerle sonsuz kadar buyutebilirsiniz. Bize ek bir kisiltama sarti daha lazim, bu sart $\|w\| = 1$ olabilir, yani w 'nin norm'u 1'den daha buyuk olmasin. Boylece optimizasyon w 'nin buyuklugu üzerinde taklalar atmayacak, sadece yon bulmak ile ilgilenecek, iyi, zaten biz w 'nin yonu ile ilgileniyoruz. Aradigimiz ifadeyi yazalim, ve ek siniri Lagrange ifadesi olarak ekleyelim, ve yeni bir L ortaya cikartalim,

$$L(w_1, \lambda) = w_1^T \Sigma w_1 - \lambda(w_1^T w_1 - 1)$$

Niye eksiden sonraki terim o sekilde eklendi? O terim oyle sekilde secildi ki, $\partial L / \partial \lambda = 0$ alinince $w_1^T w_1 = 1$ geri gelsin / ortaya ciksinsin [2, sf 340], bu Lagrange'in dahice bulusu. Bunu kontrol edebilirsiniz, λ 'ya gore turev alirken w_1 sabit olarak yokolur, parantez icindeki ifadeler kalir ve sifira esitlenince orijinal kisiltama ifadesi geri gelir. Simdi

$$\max_{w_1} L(w_1, \lambda)$$

Turevi w_1 'e gore alirsak, ve sifira esitlersek,

$$2w_1 \Sigma - 2\lambda w_1 = 0$$

$$2w_1 \Sigma = 2\lambda w_1$$

$$\Sigma w_1 = \lambda w_1$$

Ustteki ifade ozdeger, ozvektor ana formulune benzemiyor mu? Evet. Eger w_1 , Σ 'nin ozvektoru ise ve esitligin sagindaki λ ona tekabul eden ozdeger ise, bu esitlik dogru olacaktir.

Peki hangi ozdeger / ozvektor maksimal degeri verir? Unutmayalim, maksimize etmeye calistigimiz sey $w_1^T \Sigma w_1$ idi

Eger $\Sigma w_1 = \lambda w_1$ yerine koyarsak

$$w_1^T \lambda w_1 = \lambda w_1^T w_1 = \lambda$$

Cunku $w_1^T w_1$ 'nin 1 olacagi sartini koymustuk. Neyse, maksimize etmeye calistigimiz deger λ cikti, o zaman en buyuk λ kullanirsak, en maksimal varyansi elde ederiz, bu da en buyuk ozdegerin ta kendisidir.

Demek ki izdusum yapilacak “yon” kovaryans Σ 'nin en buyuk ozdegerine tekabul eden ozvektor olarak secilirse, temel bileşenlerden en onemlisini hemen bulmus olacagiz.

Cebirin geri kalani w_2, w_3 icin devam eder, bu turetmenin detaylarini [1] ve [2] gibi kaynaklarda bulabilirsiniz. Fakat ulasilan sonuc en bileşenlerin onem sirasinin aynen ozdegerlerin buyukluk sirasina tekabul ediyor olmasi.

Ornek Simdi tum bunlari bir ornek üzerinde gozelim. Iki boyutlu ornek veriyi ustte yuklemistik. Simdi veriyi “sifirda ortalayacagiz” yani her kolon icin o kolonun ortalama degerini tum kolondan cikartacagiz. PCA ile islem yaparken tum degerlerin sifir merkezli olmasi gerekiyor.

Daha sonra ozdegerlerini, vektorlerini hesaplayabilmek icin verinin kovaryansini hesaplayacagiz.

```
means = mean(data, axis=0)
meanless_data = data - means
cov_mat = cov(meanless_data, rowvar=0)
eigs,eigv = linalg.eig(mat(cov_mat))
eig_ind = argsort(eigs)
eig_ind
```

```
array([0, 1])
```

Ustteki sonuc sort sonrasi elde edilen indis degerleri, sort en kucukten en buyuge dogru dizimi yapmistir, en buyuk ozdegerin indisi en sondadir. Raslantisal bir sekilde en buyuk olan deger en sagda cikti ama tersi de olabilirdi, neyse, bu ozdeger, vektorleri ekrana basalim,

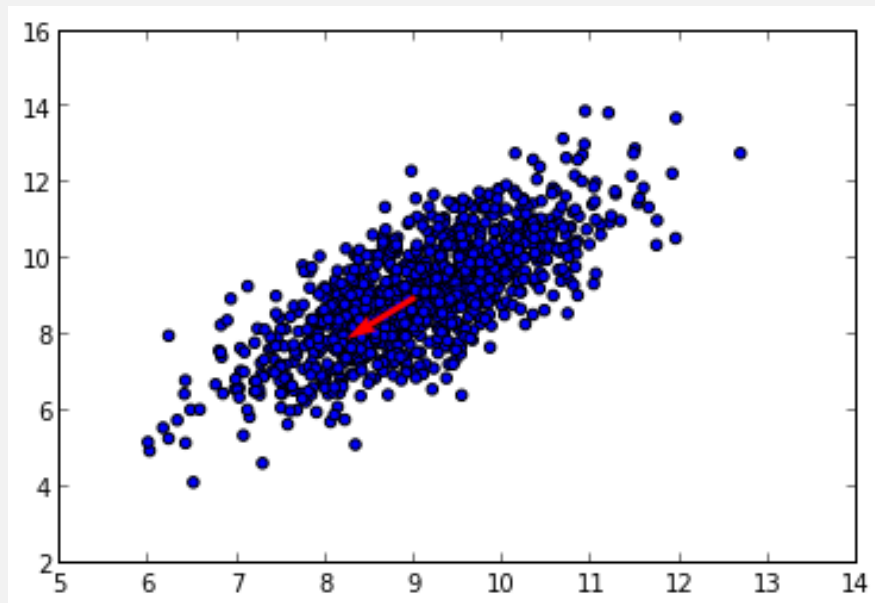
```
print eigs[1],eigv[:,1].T
print eigs[0],eigv[:,0].T
```

```
2.89713495618 [[-0.52045195 -0.85389096]]
0.366513708669 [[-0.85389096  0.52045195]]
```

En buyuk olan yonu quiver komutunu kullanarak orijinal veri seti uzerinde gosterelim,

```
scatter(data.ix[:,0],data.ix[:,1])
quiver(9,9,eigv[1,1],eigv[0,1],scale=10,color='r') # merkez 9,9, kabaca secildi
```

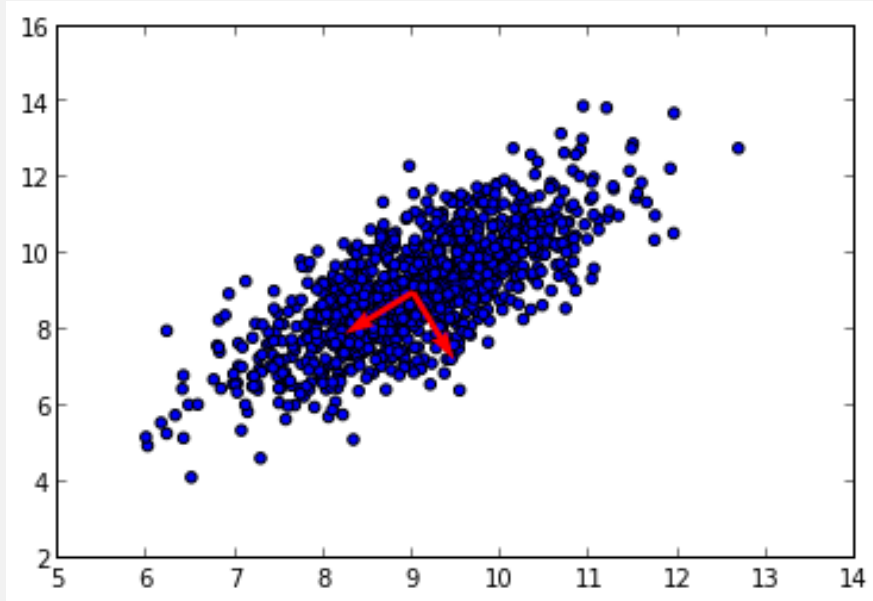
```
<matplotlib.quiver.Quiver at 0xbb6254c>
```


Goruldugu gibi bu yon hakikaten dagilimin, veri noktalarinin en cok yayilmis oldugu yon. Demek ki PCA yontemi dogru sonucu buldu. Her iki yonu de cizersek,

```
scatter(data.ix[:,0],data.ix[:,1])
quiver(9,9,eigv[1,0],eigv[0,0],scale=10,color='r')
quiver(9,9,eigv[1,1],eigv[0,1],scale=10,color='r')
```

<matplotlib.quiver.Quiver at 0xc194c6c>

Bu ikinci yon birinciye dik olmalydi, ve o da bulundu. Aslinda iki boyut olunca baska secenek kalmiyor, 1. yon sonrasi ikincisi baska bir sey olamazdi, fakat cok daha yuksek boyutlarda en cok yayilimin oldugu ikinci yon de dogru sekilde geri getirilecekti.

[1] Alpaydin, E., Introduction to Machine Learning, 2nd Edition

[2] Strang, G., Linear Algebra and Its Applications, 4th Edition

[3] <http://www.stat.columbia.edu/~fwood/Teaching/w4315/Spring2010/PCA/slides.pdf>